

Bu, dibaçeyi-məhdudiyətdir və səbəbi-təlifi-hekayətdir...¹

Say, hesab, rəqəm, sən demə, çox vacib nəsnələrmiş... Minin, milyonun, milyardın, trilyonun öz hikməti, öz mənası varmış. Amma o hikməti anlamaq, o mənanı tutmaq, o əhatəni görmək üçün iti göz, sərrast baxış, “ağı qaradan seçmək” bacarığı, bir də “vicdan barometri”, “ədalət tərəzisi” lazımdır ki, düzgün görə, dəqiq çəkə, qədərini gərəyincə biləsən. Əks təqdirdə, o rəqəmlərin hamısı uşaqların əlində gündə dəfələrlə düzülüb-dağılan say çöplərinin “hərəkətləri”ndən ötə bir şey ifadə etməyəcək. Böyük rəqəmlər bizə həm də saysız-hesabsızlığı, qədar-qəsəmsizliyi, geniş miqyası, ən əsası, onların mahiyyətini öyrətmək üçündür. Məsələn, deyək ki, şərab dəlisisən, axı o şərabdən lap istəsən belə, nə qədər içə bilərsən ki? Üçünü, beşini, minini... Bəs sonra? Lap deyək ki, əşyevilik xəstəliyinə tutulmuşsan, həvəskarı olduğun əşyadan nə qədəri sənin ola bilər? Onu, yüzü, mini... Paltar xəstəsi, qadın, yaxud kişi düşkününü, var-dövlət aşığı, şöhrət xəstəsi... Sıranı, siyahını bəsdir deyincə artırmaq da olar. Axı dünyadakı bütün paltarları alıb geyə bilməzsən, axı hər cür var-dövlət bir adamın ola bilməz, axı bütün

¹ Bu, məhdudluq haqqında girişdir (başlanğıcdır) və əhvalatın yazılma səbəbidir.

Sər və Ab

Fərid HÜSEYN

(Moldovanın “Mileştii Miçi” şərab anbarı haqqında “poetik reportajın bədii nəslə şərh”i)

*Kəməli-hüsn veribdir şərabi-nab sana,
Sana həlaldir, ey müğbeçə, şərab sana.*

Məhəmməd Füzuli

qadınların, bütün kişilərin öz “xəstə”lərinə nəşib olması mümkünsüzdür. Şöhrətli bir insanı götürək, bir yerdə çox sevilib, digər bir yerdə heç kim ola bilər, qara qəpiyə də dəyməz üstünlükləri, haralardasa tanınmağı və sair və ilaxır. Yəni Allah dünyanı bunca böyük, illəri bu qədər çox, insanları saysız, əşyaları bir belə hesabsız yaradıb ki, insan onlardan özünə çatacaq qədərini seçsin, hər şeyi qamarlamaq, sahiblənmək iştahasının qarşısında əli soyusun, gücsüzlüyünü anlasın. Ancaq nəyinsə, kiminsə azarına yoluxmuş, həvəskarına çevrilmiş insan özü üçün Allahın qoyduğu bu həddi, miqdarı, sayı bəzən itirir. “Hədd hissi”, hara qədər getməyi duymaq bacarığı, özünə “dayan” demək iradəsi isə insana verilmiş ayrı bir xoşbəxtlikdir. Nizami Gəncəvi yaradıcılığını həm də buna görə sevirəm. Çünki Nizami insana həm də özü-özünə bəs etməyi öyrədir, tamahdan yorulmağı təlqin edir. “Sirlər xəzinəsi”ndə Nizami özü həqiqət axtarışından, ədalət aramaqdan yorulur, “Xosrov və Şirin”də Xosrov müharibələrdən yorulur, “Leyli və Məcnun”da Məcnun çox erkəncə maddi dünyadan yorulur, “Yeddi gözəl”də Bəhram şah eyş-ışrətdən yorulur, “İsgəndərnamə”də İsgəndər əbədiyyət tamahından – dünyanı tutub durmaq arzusundan yorulur. Nizami əvvəlcə özü

yorulur, sonra qəhrəmanları... Yorulmaq, dayanmaq, toxtamaq ən əsası özünə gəlmək əlamətidir, fani olduğunu anlamağın göstəricisidir. Yorulan kəs “ahəstəcə” öz istəyindən əl çəkir, iddialarından yaxa qurtarır. Ancaq həyatda hər is adamı yorulmağın fərqi olmur, daim səfərbər, şövqlü, qıvraq olur, ona görə də dünyadan dördəlli yapışı, “əsrələrə sığmaz planlar” qurur, xəstələnmək, yataq dustağı olmaq, vaxtsız əcəl, qəfil ölüm, dayandığı mərtəbədə enmək ehtimalları yadlarına düşür, ağıllarına gəlmir. Mən bu qədər uzun girişi, “dibaçə”ni heçdən, bihudə yazmıram, ona görə qələmə alıram ki, danışdığım məkanı görəndə mən də özümə sual elədim: “Bir ömür bunlardan nə qədərini içə bilərsən?” Cavabım gecikmədi: uzağı burdakı bir neçə “şərab oyuğu” – şkaflara doldurulmuş şüşələrdəki qədər. Say çoxluğu, rəqəmlərin böyüklüyü qəlbimdə həmişə fanilik duyğusu oyadıb. Özgəsinə məxsus trilyonlarla əşya, varlıq, tanımadığımız milyardlarla insan...

Bu gözəl “Mileştii Mici”yi-həzinin dilindədir...²

(sətri tərcümə)

Mileştii Mici – yəni mən, “o yerəm ki, artıq adım 2005-ci ildən Ginnesin rekordlar kitabındadır.

Adım “Dünyanın ən böyük şərab kolleksiyası” kimi “rahatlıq tapıb”.

Hazırda anbarlarımda 2 milyondan çox şərab qorunur...

² Bu qəzəl kədərli Mileştii Mici'nin dilindədir.

Şərablərimin 70 %-dən çoxu qırmızı, 20 %-i ağ, 10 %-ə qədəri isə desertdir.

Hər qiymətə məndə şərab tapa bilərsiniz, 3 evrodan tutmuş, cibinizin bərəkətinə qənim qiymətlərəcən...

Ən bahalı şərabları isə hələlik 480 evrodur, Onların qədimliyinə görə bu pulu verməyinizə dəyər.

Onların istehsal tarixi “yaddaşında yanılmıramsa” 1973-1974-cü illərə təsadüf edir.

Mileştii Miçiyəm, amma bəzi bahalı şərabları hüquqları Yaponiyaya məxsusdur, onları ancaq yaponlara sata bilərəm...

Bu, Fəridi-biçarənin şərab anbarına üz tutduğudur və şərab sevdasının artdığıdır...³

Moldovada “Dünya şairlərinin avropa baharı” adlı ədəbiyyat festivalında iştirakımın ikinci günü idi, qonaq şairləri çağıraraq, Azərbaycanın manatının məzənnəsiylə hesablasaq, 60 manat pul verdilər. Kağıza qol çəkib götürdük, izah elədilər ki, bu pula gedəcəyiniz yerdən şərab alarsınız. Düzü, informasiyanın qıtlığı “icazə vermədi” əməllicə anlayım ki, bu pul məsələsi nə deməkdir və niyə həmin pula məhz şərab almalıyıq? Sonra avtobus gəldi və Kişinyovdan xeyli uzaqlaşdıq.

Avtobusda zarafat edən kim, mahnı oxuyan kim, bir-birini sorğu-sual edən kim. Qarışıq şairlər “məclisi”. Mənim yerim yaxşı idi, yanımda Moldova Yazıçılar Birliyin sədri Arkadi Suçevyanu əyləşmişdi, onun da yanında xanımı. Məni danışdırırdılar, Bakı haqqında, yaşayışımız barədə və Azərbaycanın gözəllikləri xüsusunda... Arkadi bəy ötən il Bakıda olmuşdu, paytaxtımızı çox bəyənmişdi və şəhərimiz barədə verdiyi suallar da elə təzə idi ki, bunu “xoş şeylərdən danışmaq tələsi” də saymaq olardı. Arkadi və xanımı son dərəcə sadə və səmimi insanlardırlar, buna görə də söhbətimiz yaxşı alınır...

³ Bu, Fəridin şərab anbarına getməsi və orada şərab sevdasının (sevgisinin) daha da artmasıdır.

Şərab qalereyasının həyatına daxil olduq, gördüyüm ilk mənzərə məni heyratə saldı: “Cənnət”... Bir tərəfdə qırmızı şərab bulağı qaynayır və şərab fontanı nəhəng badələrə axıb, ordan da yerə tökülür. Digər tərəfdə də ağ şərab fontanı... o da eyni cür... Hə, onda cibimdəki “pul tərpnəməyə başladı” və agah oldum ki, deməli, bayaq iştirakçılara pulu bura üçün “cənnətxərcliyi” veribləmiş. Neynək, “bəy verən atın dişinə baxmazlar”. Sonra yolumuz qaranlığa düşdü...

Bu, şərab anbarının pəyami-əhvalıdır və bizlərə dəfi-mələlidir...⁴

Məndə – bu şərab qalereyasında çalışan ustaların “əl işləri” indiyə qədər 76 medala layiq görülüb. Baxmayaraq ki, Moldova dadınadoyulmaz, şirəsi bol üzümlərin vətənidir, bu sarıdan korluğumuz yoxdur, amma bəzi məqamlarda kənardan da bura məşhur üzüm sortları gətirilir. Şərabın yaxşı olması üçün əsas səbəb üzümün “ibtidai dadı”nın – ilk tamının itməməyidir, bunu qoruya bildinsə, afərin, deməli, tutuzdurdun, bazardan cibi dolu, rəqabətdən qalib qayıdacaqsan, qapında növbəyə düzülən sifarişçilərin sayı çox olacaq. Yox, əgər “hər nədirsə, odur”, yaxud “olanımız budur” əlacsızlığı, həvəssizliyi ilə bu işə qol qoydunsa, onda ölüm-dirim savaşı gedən, rəqabəti ölçüyəgəlməz nəhəng şərab bazarlarında barmağını soracaqsan – əliboş qalacaqsan. Ona görə üzümlərin ilk – təbii dadını saxlamağa üstünlük verir və buna əksərən də nail oluram. Burada əsas xammal mənbələri “Traminet”, “Muskat”, “Rislinq”, “Dnestr”, “Milestko”, “Kodru”, “Puncar”, “Auri” və “Kahor”dur. Yadımdan çıxmamış özüm – anbar – qalereya, – haqqında bir uğurumu da xatırladım. Mən dünya şərab sənayesinin “Qızıl kolleksiyası”na sahibəm. Bura ölkənin hər yerindən ən yaxşı şərablar gətirib saxlayıram, eyni zamanda burada istehsalım da var, müxtəlif şirkətlərdən üzüm alaraq şərab hazırlayıram.

2002-ci ilin sentyabr ayında Avropa Parlamentindən 500 nəfərlik nümayəndə heyəti Strasburqda keçirilən görüş zamanı mənim – “Mileştii Miçi”nin qızıl fondunu görmək üçün

⁴ Bu, şərab anbarının əhvalını danışması və dərdini bizimlə bölüşməsidir.

rəsmi təqdimat masasına əyləşmişdilər. Həmin süfrədə başqa şərablar da vardı, rəqiblərim bəs qədər idi, amma o görüşdən sonra Moldova şərabının adı “şərabçılıqda beynəlxalq keyfiyyət standartı” kimi təsdiq olunub. Bunu nəyə görə xatırladım, çünki elə uğurlar var, onun haqqında gərək özün danışasan ki, kimsə nağıl eləyəndə nəyisə əskildib-çoxaldır, düzü düz, əyrini əyri deməyə can çəkir. Deyəsən, özümü çox təriflədim, eybi yox, qoy bu da mənim fəxriyyəmə olsun...

Bu, Fəridin bahar əyyami seyri-anbar etdigidir və orada muradına yetdigidir...⁵

Adı çəkilən şərab anbarı Moldovanın paytaxtı Kişinyovdan 18 km aralıdadır. Şirin söhbət yolu qısaldır, kəsələşdirir, elə hey şair həmkarlarla yol uzununu nədən gəldi danışırıq. Paytaxtın insan sıxlığından, izdihamından uzaqlaşdıqca kəndin havası, balacalaşan evlər, artan ağaclar göz oxşayır. Moldovadakı yaşıllıq insanı gözəlliyin əsirinə çevirir, Allah burdan təbiətin möhtəşəmliyini əsirgəməyib, yaşamaqdan çiyrinən adam belə bu ecazkarlığı görsə, şükür edər, dünyadan dördəlli yapışar.

“Mileştii Miçi” kəndinin əhalisi azdır, elə evlərin sayından, yolda adamların gözə seyrək

⁵ Bu Fəridin bahar çağında şərab anbarına getməsi və orada arzusuna çatmasıdır.

dəyməsindən də bunu görmək olur. Deyilənə görə, burada adamların sayı heç 4000-i aşmır. Hərəni də öz qayğısı qanadının altına alıb, işləyən kim, əli əkində “eşələnən” kim, nəsə daşıyan kim... Gördüyümüz adamlar isə əksəri əliqabarı, əməksevər, varlığını öz zəhmətiylə ifadə edənlərdir. Yaxşı da edirlər, əbəs yerə deməyiblər ki, “yolu xəyal ilə süpürmək olmaz”,⁶ gərək işləyəsən, çalışasan ki, arzularına yetə biləsən – “bulud ağlamasa, çəmən gülərimi?”⁷

Uzun illər burada yaşayan camaatın çörək pulu, sözün həqiqi mənasında, daşdan çıxırmış. Yəni əhali yeraltı qazmalardan qaynar həvəslə ağ daş çıxarıb həm özləri satarmış, həm də təyinatı üzrə istifadə edərmişlər. “Nizəni dəriyə sapolayan”⁸ bu zəhmətkeş camaat bu gün də eyni dərəcədə səriştəylə öz işində-gücündədir. Sadəcə dünən bir şey üçün lazım olan daş anbarları, karxanalar bu gün başqa məqsəd üçün istifadə edilir. O vaxtlar dərinlikdə olan qazmalarda yaranmış quyularda həm də şərab saxlamışlar. Deyilənə görə, indi şərabların olduğu ərazidə qədimlərdə Sarmat dənizi olub. İndi də “şərab dənizi” var. Boğulan boğulur, qədər bilən də kef çəkir bu “dəniz”də...

200 km-ə qədər uzanan bu quyuları görməyə, demək olar, güzəri Moldovaya düşən əksər turistlər təşrif gətirirlər. Tüstünün saxlanılan şərablara ziyanı var deyə, turistlərə burada

⁶ Nizami Gəncəvinin sözləridir.

⁷ Misra Nizami Gəncəviyə aiddir.

⁸ Azərbaycan xalq məsəli. Adətən, bacarıqlı adamlara aid edilir.

siqaret çəkmək qadağandır. Ciyəri “odlanmaqdan” sarı yananlar, tüstünü sinəsinə çəkmək üçün əldən-ayaqdan gedənlər buradakı məşhur restorana gedə, orada rahatca siqaretlərini çəke bilərlər. Turistlər, adətən, beş nəfərlik qruplar şəklində bu gözəl məkanı seyrə çıxırlar, birçə bazar günü 15 nəfərlik qrupların gəzintisinə icazə verilir. Həftənin ara günləri qonaqlar, adətən, saat 17:00-dan sonra qəbul edilir, bazar günləri turist turları yataqdakı iş saatlarına uyğun təşkil olunur. Bir sözlə, burada çalışanlar öz işlərini möhkəm tutublar, anbarın işini heç bir turistin səfər rejiminə uyğunlaşdırmayıblar. Bəlkə də, yaxşı edirlər...

Təmamiyi-Süxən⁹

1969-cu ildən bəri şərabsevərlərin xidmətində olan “Mileştii Miçi” tunel tipli anbardır. Anbar tunellərdən ibarətdir, burada işıqlı yollar azdır. Burada elə üzüm növləri var ki, onların saxlanması üçün bu cür mühit və şərait “havası kimi” lazımdır, əks təqdirdə məhsullar zay olar. Anbarın dərinliyi 30-85 metr məsafədə dəyişir və şərablar isə 12–14 C və 85-90% nisbi rütubətdə qorunur. İşçilər “kaprizli üzümlər”in, şərabların nazı ilə oynayır və doğrudan da, şərabın qadına bənzədilməsinin real əsası da məhz bu məqamda mənim üçün tam aydınlaşdı. Burda geniş prospektlər və küçələr var. Küçələrin heç də hamısı yüksək səviyyədə işıqlandırılmayıb, ancaq par-par parıldayan “mərkəzi küçələr” də yox deyil. Anbarın içərisində maraqlı bir “süni şəlalə” də var ki, bura da turistlərin baş çəkdiyi sevimli ünvanlardan sayılır. Qalereyanın “Qızıl fondu”nda ayrı-ayrı dövrlərə aid şərab şüşələri var. Onlardan adı “dillər əzbəri” olan, şöhrəti ellər dolaşan “Codru”, “Negru de Mileştii Miçi”, “Tranafirul Moldovei”, “Auriu”nun adını xatırlamaq olar.

⁹ Fikrin sonu (yekunu)

Bu, Fərid Hüseynin vadiyi-şərabda sərgərdanlığıdır və dequstasiya zalında canfəşanlığıdır¹⁰

Unutdum deməyi, avtobusumuz şərab anbarının həyətinə daxil olanda beş dəqiqəyə yaxın bələdçini gözlədik, axır ki, gəlib yetişdi. Sonra biləcəkdik ki, bəs qədər bilgin, savadlı xanım bələdçinin ad-soyadı Viktoriya Şarcaneondur. Avtobusa minən kimi əvvəlcə hansı dildə danışacağını müəyyənləşdirmək üçün seçimi şairlərin öhdəsinə buraxdı və güc yenə də, bütün zamanlarda olduğu kimi, çoxluğun əlində idi, avtobusdakıların çoxu moldavan-rumın olduğuna görə xanım bələdçidən rumın dilində danışmasını istədilər. Gərək Allahla deyəsən, heç nə başa düşmədim... Amma gərək orasını da deyəsən ki, hər dəfə avtobusdan düşüb hansısa şərab küçəsini, yaxud bölməsini təqdim edəndə bələdçi xanım özü mənə yaxınlaşıb ingilis dilində də müfəssəl məlumat verirdi və sonradan mənimçün informasiya ilə zəngin bir buklet də tapıb gətirdi. Bu anbar haqqında reportaj yazacağımı biləndə isə təklif elədi ki, facebook-da dost olaq, nə sualım olsa, çatdan yazım. Vədələşdiyimiz kimi də oldu, sonradan məni maraqlandıran suallara Viktoriya xanım kifayət qədər əhatəli, tutarlı cavablar yazdı. Sanki həmin cavabların "marşrutu" ilə də bu nəhəng, ucsuz-bucaqsız anbarı addımbaaddım gəzmiş oldum.

Gəzib-gəzib gəlib çıxdıq dequstasiya zalına. Amma hara gəldiyimizi heç özümüz də bilmirdik. Bir də gördüm ki, Viktoriya xanım əlində bir bardaq mənə yanaşdı və dedi ki, qarşıda gördüyün dörd böyük çəlləkdən hələ heç kəs şərab içməyib, buyur bu bardağı, çəlləyin kranını açıb dadına bax. Viktoriyanın gözəlliyininmi, şərabı ilk dadmaq eqoistliyininmi, yoxsa içimdəki uşaq paklığınınmi, deyə bilmərəm, güdazına getdim. Başladım kranı açmağa, burduqca gördüm ki, kran sola doğru gedir və çəlləklər birbirindən ayrılır. Sən demə, o çəlləklər şərab çəlləkləri deyilmiş, sadəcə qapıların tayları imiş, kranı açanda, əslində dequstasiya zalının – restoranın qapısını açmış olursanmış. Bu da əksər turistlər üçün qurulmuş əla bir "tələ gülməcə"dir. Qapı açılan kimi isə qapının arxa-

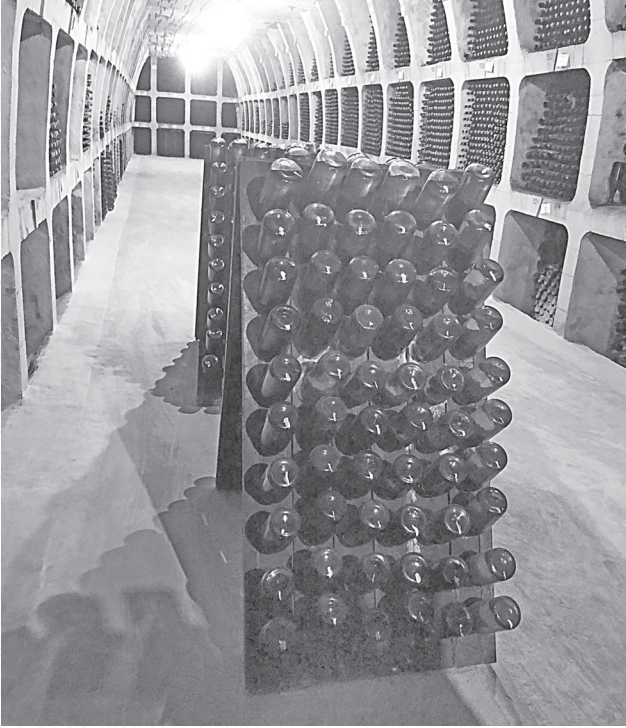
sındakı musiqiçilər milli mahnılar oxumağa başladılar. Həzin musiqi sədaları altında hamılıqla dequstasiya zalına daxil olduq. Stolun üzərində qırmızı, ağ və qara şərablar qoyulmuşdu. Uzağı hərəsində iki qurtumluq şərab idi. Oradakıların hamısının dadına baxmalısən. Sonra yenə də üç cür şərab süzülər və yemək gələndə qədər altı növ şərabdan içib, ağız dadına ən uyğun olanı seçirsən və yemək boyunca xidmətçilər sənə həmin şərablardan süzülər. Orada şairlərlə şam yeməyi yeyib, xeyli tost dedik və badələr hər təmsilçinin timsalında bir xalqın və onun poeziyasının şəninə qaldırıldı. Süfrəyə yeməklərlə bərabər, həm də gözəl üzüm növləri qoyulmuşdu. Üzümlərə baxa-baxa Jean Anthelme Brilliat-Savarinin məşhur bir fikrini xatırladım: "Şərab düşkünü bir adama axşam yeməyindən sonra üzüm təklif ediblər. O da boşqabı kənara itələyərək deyib: Çox sağ olun, şərabı həb kimi qəbul eləmirəm".

Bu, ərəbabi-vəfadən təvəqqeyi-qəbuli-məzirətdir və qalereyayi-şərabdan yazdığımıza görə əshabi-zəkadan təmənnayi-məğfirətdir...¹¹

"Şərab odsuz işıq və bədənsiz ruhdur" deyiblər, elə bilirəm, düz də deyiblər. Moldovanlar iddia edirlər ki, bizim şərabımızın hər damlasında yerin və günəşin qüvvəsi var. Ümumiyyətlə, bu ölkədə şərab haqqında danışanda ürəkdolusu, sanki müqəddəs bir şey haqqında söhbət gedirmiş kimi danışirlər. Hətta söhbətə bir az gec qoşulan olsa, elə bilər, hansısa mötəbər bir adam haqqında söz açılıb. Şərab Moldovanın həqiqətidir. Şərabı öyən orta çağ şairlər çox olub, amma onların əksərən şərab haqqındakı fikirlərini ədəbi tənqidçilər, daha çox iman əhli "ilahi mey"ə bağlayıb "hal-əhli"nin bu nemətdən əlini soyudurlar. Hər halda, o şeirlərdə real və rəmzi mənalardan hər ikisi var. Amma Şərqi şeirində də şərabın, lap elə ilahi meyin insanı həqiqətə çatdıran nemət olduğunu bəzi məqamlarda deyiblər. Benjamin Franklin isə şərabın insanı həqiqətə çatdırmasıyla bağlı

¹⁰ Bu, Fəridin şərab vadisində sərgərdan olmasıdır və şərabların içilib yoxlandığı zalda canfəşanlıq etməsidir.

¹¹ Bu, səmimi dostlardan üzrümü qəbul etmək istəyimdirdi və şərab qalereyasından yazdığımıza görə bağışlanmaq təmənnamıdır.

fikrini kəsə və birbaşa, yozumsuz ifadə edib: **“Nuhdan əvvəl insanın içdiyi yeganə maddə su idi və su içən insan həqiqətə heç cür çata bilmirdi. O qədər sevdikləri su həmin insanlara layiq olduqları cəzanı verib, onları suya qər qəttdi. Bütün çağdaşlarının bu “nankor içki”ylə məhv olduğunu görən xeyirxah Nuh, suya qarşı mənfi münasibət formalaşdırdı. Onun susuzluğunu yatırmaq istəyən Tanrı tənəkləri yaratdı və ona şərab düzəltməyin qaydasını öyrətdi. Bu mayenin köməyi ilə o günbəgün həqiqətləri gün işığına çıxardı”.** Bu fikrə əlavə izah vermədən yenə də qayıdırıq əsas məsələyə. Deməli, bu “yeraltı krallığın” şərab çəlləkləri sıralanan uzun küçələri ilə getdikcə qeyri-ixtiyari düşünürsən ki, görəsən, insanları bu qədər illərdir şərabdan uzaqlaşmamağa, əksinə, ona daha da bağlanmağa sövq edən qüvvənin adı nədir? Burada yığılmış şərabların çoxunun üstünü toz və hörümçək toru basıb, amma buna baxmayaraq, o şüşələri əlinə götürüb baxanda “qan qırmızı” şərabın cəzbindən toz-zad adamı qətiyyənlə narahət eləmir.

Bura gələn ziyarətçilərə qırmızı mum ilə möhürlənmiş şərab qalereyasının xəritəsi verilir. Açıq, mən şərablara baxa-baxa bir xeyli aralanmışdım dostlardan, həm də orada çəkiliş

aparırdım, amma o qədər qarışıq, dolanbac küçələrlə baş alıb getdim ki, sonra geri qayıda bilməməkdən qorxdum və şair həmkarlarımla yanına qayıtdım. Gərək xəritə götürəydim...

Moldovanların şərab sevgisinin bir ifadəsi də budur ki, onların fikrincə, üzüm növləri hamısı bir-birindən fərqləndiyi kimi, şərablar da hamısı bir-birindən seçilir və bu mənada hər şərab təkrarsızdır – insan taleləri, barmaq izləri kimi... Bu fərqlər isə həm də özünü daha çox içənlərə təsirləri ilə göstərir. Təsirlərdən danışımkən, Stefen Potterin şərab haqqındakı məşhur fikrini unutmaq ədalətsizlik olar: **“Burqundiya şərabı insanı sarsaq şeylər düşünməyə vadar edir, Bordo şərabı həmin şeylər haqqında danışıdır, Şampan isə həmin axmaq işləri gördürür”.**

Bu, Dionisin röyasında Fəridi “Mileştii-Miçi”də gördüğüdür...¹²

Bu şərab küçələrində gəzəndə tez-tez palıd qozaları da gözə dəyir. Bildiyiniz kimi, şərabın ən gözəl saxlanma yerlərindən biri də, heç şübhəsiz, palıd ağacından hazırlanan çəlləklərdir. “Moldova de Lux” şərabının köpüyü isə süzən zaman çox adamların ağızının suyunu axıdır və qeyd edim ki, həmin şərab da palıd çəlləyində xüsusi şəraitdə saxlanılır. Əbəs yerə Moldovaya “Şərab cənnətinin qapısı açıq olan ölkə” demirlər. Buradakı restoranda vegetarianlardan tutmuş, hər cür yemək kaprizləri olan müştərilərəcən hamıya mükəmməl qulluq var. Şərab qalereyasının çıxışında isə böyük bir Muzey-mağaza var ki, oradan müxtəlif qiymətlərə şərab, yaxud şərabla aid suvenirler, badələr, mini çəlləklər də ala bilərsiniz. Burada hər gün onlarla tur təşkil edilir. Turları idarə etmək üçün dünyanın, demək olar ki, aparıcı dillərinin hamısında danışa bilən peşəkar bələdçilər tapmaq mümkündür. Tur sifariş verən qrupların məşinlərinin hündürlüyü isə 2,7 metrədən çox olmamalıdır.

Mən – Dionis göylərdən yerə baxaraq bu şərab səltənətini – “Mileştii “Miçi”ni daimi bərqərar görürəm, bura təşrif gətirən gənc şairinsə yolunu hamar görürəm...

¹² Bu, Dionisin (şərab allahı) röyasında Fərid Hüseyni “Mileştii Miçi”də (şərab qalereyası) görməsidir.